

DE WET OP DE COÖPERATIEVE VERENIGINGEN van 1925.

Bron Leerboek FNZ. "Wetskennis voor zuivelfabrieken" - 1948 blz. 7 t/m 18
door Mej. Mr. M. Vink Herzien en aangevuld door Mr. Dr. H. van Haastert

Kennis van de „coöperatiewet” 1925 was een onderdeel van het F.N.Z. assistenten-examen.

HOOFDSTUK 1.

[07] Evenals personen, kunnen verenigingen van personen rechtshandelingen verrichten en aan het maatschappelijk verkeer deelnemen. Om dit te kunnen, moeten zij „persoonlijkheid” bezitten, d.w.z. zij moeten de bevoegdheid hebben om in het maatschappelijk verkeer als eenheid op te treden. Deze persoonlijkheid kan hun door het recht worden toegekend. Men spreekt dan van *rechtspersoonlijkheid bezittende verenigingen* of van **rechtspersonen**. Voor iedere vereniging, die in enigszins belangrijke mate aan het economisch leven deelneemt en in rechte wil kunnen optreden is de rechtspersoonlijkheid onmisbaar, daar zij zonder deze in haar handelingsbevoegdheid beperkt is.

Er bestaan verschillende soorten rechtspersonen. Wij noemen de Naamloze Vennootschap de Stichting, het zedelijk lichaam en de coöperatieve vereniging.

Het *zedelijk lichaam* wordt geregeld in het Burgerlijk Wetboek en in de ‘Wet tot regeling van het recht van vereniging en vergadering’ van 1855. Met het oog op deze laatste wet wordt zij in het spraakgebruik dikwijls kortweg vereniging volgens de **wet van 1855** genoemd.

De vereniging volgens de wet van 1855 heeft in de eerste plaats en dikwijls uitsluitend niet-stoffelijke (= zedelijke) belangen ten doel. Vandaar de naam „zedelijk” lichaam. Zij kan voor bepaalde of voor onbepaalde tijd worden opgericht. Wordt zij voor korter dan 30 jaar aangeaan, dan heeft zij Koninklijke goedkeuring nodig om rechtspersoonlijkheid te krijgen. Indien zij voor langer dan 30 jaar of voor onbepaalde tijd wordt opgericht krijgt zij rechtspersoonlijkheid door erkenning bij de wet. Daar een Koninklijke goedkeuring gemakkelijker en eenvoudiger wordt verkregen, wordt het zedelijk lichaam vaak voor 29 jaar en 11 maanden opgericht, na afloop van welke termijn een nieuwe Koninklijke goedkeuring wordt aangevraagd, wederom voor een zelfde periode.

De Koninklijke goedkeuring wordt aangevraagd bij verzoekschrift aan H.M. de Koningin, op gezegeld papier van fl. 50.-.

[08] Dit verzoekschrift moet vergezeld gaan van 2 exemplaren der statuten en van een uittreksel uit de notulen van de vergadering, waarin tot het aanvragen van de koninklijke goedkeuring werd besloten. Het verzoekschrift en een exemplaar der statuten moeten zijn ondertekend door hen, die daartoe door de algemene vergadering gemachtigd zijn, b.v. voorzitter en secretaris.

De oprichting behoeft niet in een bepaalde vorm te geschieden, dus b.v. niet bij notariële akte. Bij de coöperatieve vereniging is dit anders.

Na de goedkeuring of erkenning worden de statuten der vereniging in de Nederlandse Staatscourant gepubliceerd. Hieruit kan men dus zien, of een vereniging rechtspersoonlijkheid bezit. Voor een statutenwijziging zijn opnieuw goedkeuring en publicatie in de Staatscourant nodig. Handelt een vereniging in strijd met haar statuten; dan kan zij haar rechtspersoonlijkheid verliezen, d.w.z. dat zij kan worden ontbonden en dat haar zaken worden afgewikkeld.

De coöperatieve vereniging (c.v.) wordt geregeld in de “**Wet op de coöperatieve verenigingen**” van 1925, welke in de plaats is gekomen van de eerste wettelijke regeling op dit gebied: de gelijknamige wet van 1876.

Wat is een c.v.? De wet geeft de volgende definitie: “Onder c.v.-en verstaat de wet verenigingen van personen, waarbij de in- en uittreding van leden is toegelaten en die bevordering van de stoffelijke belangen der leden ten doel hebben, als door middel van gemeenschappelijke uitoefening van hunne nering of hun ambacht, door aanschaffing van hunne benodigheden of het hun verstrekken van voorschotten of krediet”.

Uit deze definitie zien we:

- 1 De **c.v. is een vereniging van personen**. Onder “personen” verstaat de wet ook rechtspersonen, zodat zowel natuurlijke personen (mensen) als rechtspersoonlijkheid bezittende verenigingen lid van een c.v. kunnen zijn. Voorbeeld van dit laatste is een coöperatieve verkoopvereniging.
- 2 De **in- en uittreding van leden is toegelaten**. De c.v. kan dus leden aannemen maar aan de andere kant moet zij het hun ook weer mogelijk maken uit te treden, als zij dit wensen. M.a.w. de deelneming aan een c.v. is in beginsel vrij. Aan de in- en uittreding mogen echter wel bezwarende voorwaarden worden verbonden, zoals b.v. het betalen van een inleggeld of van een boete (uittreedgeld) bij uitreden, mits deze voorwaarden redelijk blijven. Dit laatste is trouwens in het belang van de vereniging zelf. Want wie zou anders lid willen worden? De redelijkheid kan aan het oordeel van de rechter worden onderworpen.
- 3 De **c.v. bevordert stoffelijke belangen**. Een vereniging, die alleen of in hoofdzaak zedelijke (= niet, stoffelijke) belangen op het oog heeft, kan geen coöperatie zijn in de zin van de wet. We hebben dan, zoals we op blz. 1 zagen, met een zedelijk lichaam te doen. [09] Betekent dit, dat een c.v. uitsluitend stoffelijke en helemaal geen zedelijke belangen mag behartigen? Neen: de wet bepaalt uitdrukkelijk dat de c.v., die overigens aan de wettelijke definitie voldoet, haar karakter niet verliest, indien zij naast stoffelijke ook andere belangen bevordert. De stoffelijke belangen moeten echter hoofddoel blijven.
 1. De **c.v. bevordert de belangen der leden**. Zij doet dit voor alle leden op gelijke wijze. Dit ligt reeds opbesloten in haar naam. Coöperatie betekent samenwerking: door nauwe samenwerking van de leden wil de c.v. de gemeenschappelijke belangen van haar leden behartigen. Men drukt dit wel eens kernachtig uit door de leus: “Allen voor een en een voor allen”. Wordt hiermee bedoeld, dat de c.v. haar werk-

zaamheden niet tot niet-leden (**derden**) mag uitstreken? Neen. De c.v. kan en mag ook de belangen van niet leden bevorderen - men noemt dit “met derden handelen”, doch zij mag dit alleen, indien haar statuten dit uitdrukkelijk toelaten. Vermelden de statuten hieromtrent niets, dan zijn alle handelingen met derden ongeldig. Een coöperatieve zuivelfabriek handelt met derden, wanneer zij melk van zgn. **losse leveranciers** verwerkt. Het losse-leveranciersstelsel is in het algemeen ongewenst, niet alleen omdat dit een verwatering van de coöperatieve gedachte betekent, maar ook met het oog op de aansprakelijkheid van de leden en de daarmee verband houdende kredietwaardigheid der vereniging. Wij komen hierop terug op blz. [10].

2. De coöperatiewet noemt drie soorten coöperaties, n.l. **productiecoöperaties, verbruikcoöperaties en kredietcoöperaties**. De coöperatieve zuivelfabriek is een productiecoöperatie. Boerenleenbanken en coöperatieve zuivelbanken zijn kredietcoöperaties. Voorbeelden van coöperatieve verbruiksverenigingen zijn de coöperatieve aankoopverenigingen van veevoeder en meststoffen en de coöperatieve winkelverenigingen.

De opsomming in de wet is niet volledig. Er bestaan nog andere vormen van coöperaties, b.v. de coöperatieve verkoopvereniging en de coöperatieve verzekering.

Stel, dat enige personen een c.v. willen oprichten. Wat doen zij dan? Zij beginnen een vergadering van belangstellenden (oprichtingsvergadering) bijeen te roepen, waarin doel, werkwijze en statuten der vereniging worden vastgesteld en een bestuur wordt gekozen. Dit bestuur gaat vervolgens met de statuten naar een notaris, die de oprichtingsakte verlijdt. Daarna zorgt het bestuur (in de praktijk doet de notaris dit) voor publicatie van de oprichtingsakte in de Ned. Staatscourant en voor inschrijving van de vereniging in het handelsregister (blz. 37).

De oprichting van een c.v. geschiedt bij een notariële akte, die de statuten bevat en die gepubliceerd worden in de Ned. Staatscourant. Dit is een wettelijk voorschrift, waarvan niet mag worden afgeweken.

[10] De openbaarmaking van de oprichtingsakte en de inschrijving in het handelsregister zijn nodig, opdat derden van het bestaan der c.v. van haar statutaire bepalingen en in het bijzonder van haar aansprakelijkheidsregeling op de hoogte zullen zijn. De c.v. kan zich tegenover derden, die te goeder trouw zijn, nooit op een statutaire bepaling beroepen, zolang deze niet is gepubliceerd. De bestuursleden op wie de verplichting tot openbaarmaking en inschrijving rust, zijn persoonlijk, d.w.z. met hun privé-vermogen tegenover derden aansprakelijk voor alle handelingen die namens de vereniging voor de openbaarmaking en inschrijving zijn verricht.

Krijgt de c.v. bij haar oprichting meteen rechtspersoonlijkheid of heeft zij, evenals het zedelijk lichaam hiervoor koninklijke goedkeuring of wettelijke erkenning nodig?

De c.v. bezit van rechtswege rechtspersoonlijkheid, zodra:

1. de akte van oprichting notarieel is verleden;
2. haar naam het woord “coöperatief” bevat;

3. de statuten de naam en gemeente van vestiging der vereniging en een aanduiding van haar bedrijf bevatten.

Uit de **naam** van een vereniging kan men zien, of men met een c.v. te doen heeft. De naam van een c.v. moet volgens de wet n.l. het woord “coöperatief” bevatten.

Bovendien moet de naam het doel der c.v. en de wijze van aansprakelijkheid van haar leden voor de verbintenissen der vereniging aanduiden. Een aanduiding van het bedrijf is als doelvermelding voldoende.

De c.v. is verplicht, behalve in telegrammen, haar naam volledig te vermelden. Op verzuim hiervan staat een geldboete.

In de naam moet dus tot uitdrukkelijk komen, hoe de **aansprakelijkheid der leden** geregeld is. Aansprakelijkheid wil zeggen, dat de leden, en tot op zekere hoogte ook de oud-leden, voor het tekort kunnen worden aanbesproken, indien de bezittingen der vereniging bij liquidatie niet toereikend zijn om haar schulden te betalen. De aansprakelijkheid der leden bepaalt de kredietwaardigheid der vereniging: is zij nogal ruim, dan zal de vereniging ook een vrij hoog krediet kunnen krijgen, daar de geldschieters in dat geval zekerheid vinden in de ruime verhaalmogelijkheid op de leden. Is de aansprakelijkheid beperkt dan is ook de kredietwaardigheid geringer. Daar alleen de leden aansprakelijk zijn, zal een c.v., die veel en geregeld “met derden” handelt - een zuivelfabriek met veel losse leveranciers - een naar verhouding kleinere kredietwaardigheid genieten, dan een c.v., met weinig leveranciers niet-leden of met uitsluitend leden.

De aansprakelijkheid kan op verschillende manieren geregeld zijn. Zij wordt in de naam aangeduid met W.A., G.A., of U.A.

[11]

1. Wettelijke aansprakelijkheid (W.A.) wil zeggen dat de leden en zij, die korter dan 1 jaar tevoren ophielden lid te zijn (oud-leden), voor gelijke delen van het volle tekort aansprakelijk zijn. Indien een lid of oud-lid zijn aandeel in het tekort niet kan betalen, kunnen de overige leden en oud-leden voor gelijke delen van het ontbrekende worden aangesproken.

2. Bij de statuten kan van de wettelijke aansprakelijkheid worden afgeweken. Men spreekt dan van gewijzigde aansprakelijkheid (G.A.). Dit is de meest voorkomende vorm van aansprakelijkheid. De afwijking van de W.A. ligt meestal in de verdeling van de aansprakelijkheid: bij de W.A. is de aansprakelijkheid verdeeld naar gelijke delen van het volle tekort, bij de G.A. kan zij naar ongelijke delen van het volle tekort verdeeld zijn. Een voorbeeld hiervan is de aansprakelijkheid van leden van een coöperatieve zuivelfabriek naar verhouding van de geleverde kilogrammen melk of naar het gemiddeld aantal koeien, dat ieder lid gedurende een zeker aantal jaren vóór de liquidatie bezat.

Een tweede afwijkingsmogelijkheid is, dat de leden niet voor het volle tekort aansprakelijk zijn, doch dat hun aansprakelijkheid beperkt is tot een, bepaald bedrag, b.v. tot een vast bedrag per 1000 kg geleverde melk. In de derde plaats kunnen de statuten, in afwijking van

de W.A., bepalen dat leden en oud-leden ook buiten het geval van liquidatie, dus reeds tijdens het bestaan van de vereniging voor een tekort over een boekjaar aansprakelijk zijn.

De termijn, waarbinnen oud-leden aansprakelijk blijven, is in de wet op 1 jaar gesteld. Deze termijn mag in de statuten niet worden verkort. Hij mag wel worden verlengt.

3 Ten slotte kan de aansprakelijkheid in de statuten geheel worden uitgesloten. *De uitgesloten aansprakelijkheid (U.A.)* komt bij coöp. zuivelfabrieken vrijwel niet voor. Zij is voorwaardelijk gebruikelijk bij de verbruikscoöperaties.

Uit het voorgaande volgt, dat de naam van een coöp. zuivelfabriek als regel luidt: Coöperatieve Zuivelfabriek „X” G.A. te Z. (coöperatief - aanduiding bedrijf - aanduiding aansprakelijkheid - plaats van vestiging). Er zijn echter fabrieken die de aanduiding van de aansprakelijkheid in haar naam missen. Dit zijn fabrieken, die reeds voor de inwerkingtreding van de wet van 1925 bestonden toen dit nog niet wettelijk was voorgeschreven Welke vorm van aansprakelijkheid voor een dergelijke fabriek geldt, kan men uit haar statuten afleiden.

Wij hebben het reeds herhaaldelijk over **statuten** gehad. Wat zijn statuten en wat regelen zij? De statuten zijn de grondwet der vereniging: zij bevatten de regels waaraan de vereniging gebonden is.

[12] Volgens de wet moeten de statuten in elk geval bevatten:

1. naam en plaats van vestiging der vereniging;
2. een aanduiding van het bedrijf dat wordt uitgeoefend;
3. de aansprakelijkheidsregeling der leden
4. voorschriften omtrent statutenwijziging, waaruit tevens moet blijken of en in hoeverre een lid door opzegging van het lidmaatschap een verhoogde aansprakelijkheid voor de verbintenissen der vereniging of een verzwaarde verplichting tegenover de vereniging kan ontgaan.

(2) De korte aanduiding van het bedrijf, waarmee in de naam kon worden volstaan is voor de statuten niet voldoende De bedoeling is, dat de statuten het doel en de middelen, waarmee de vereniging dit doel tracht te bereiken, uitvoerig omschrijven. Daarbij kan dan tegelijk worden vermeld, of de c.v. bevoegd is met derden te handelen.

(4) Een statutenwijziging moet geschieden in de vorm van een notariële akte, die in de Nederlandse Staatscourant wordt gepubliceerd. Dit is een logisch gevolg van het feit, dat de oorspronkelijke statuten ook notarieel n.l. in de oprichtingsakte (blz. 13), werden verleden en met het oog op hun werking tegenover derden in de Staatscourant werden gepubliceerd. De statutenwijziging wordt pas van kracht nadat zij notarieel is verleden.

De statuten kunnen niet worden veranderd, indien de statutenwijziging niet tevoren is aangekondigd in de oproeping tot de algemene vergadering, waarin zij behandeld zal worden. De oproepingstermijn voor deze vergaderingen moet ten minste 7 dagen bedragen, Dege-

nen, die de oproeping doen (als regel het bestuur), moeten ten minste 5 dagen voor de vergadering een afschrift van de voorgestelde statutenwijziging ten kantore der vereniging neerleggen ter inzage voor de leden. Bij verzuim van deze laatste formaliteit kan de statutenwijziging niet worden aangenomen, indien 1/10 van de op de vergadering aanwezige leden zich tegen de behandeling verzet. Wijziging van de duur der vereniging wordt als statutenwijziging beschouwd.

Behalve de 4 bovengenoemde punten die in de statuten moeten voorkomen, bevatten de statuten meestal bepalingen omtrent **boekjaar, lidmaatschap, organen, geldmiddelen en duur der vereniging**. Wij zullen deze onderwerpen achtereenvolgens zo beknopt mogelijk behandelen.

Indien de statuten niets anders bepalen, valt het **boekjaar** van een c.v. samen met het kalenderjaar. De boekjaren der coöperatieve zuivelfabriek wijken dikwijls van het kalenderjaar af. Dit moet dus uitdrukkelijk in de statuten staan vermeld.

Het **lidmaatschap** van een c.v. is persoonlijk, tenzij de statuten anders bepalen. Persoonlijk wil zeggen, dat het lidmaatschap niet op een ander kan worden overgedragen en bij overlijden van een lid eindigt (blz. [14])

Om **lid** van een c.v. te kunnen worden, moet men meestal aan bepaalde vereisten voldoen. Het meest voorkomende vereiste is, dat men handelsbekwaam” is, hetgeen wil zeggen, dat men meerderjarig is en niet onder curatele is gesteld.

[13] Om lid van een coöperatieve zuivelfabriek te kunnen worden, moet men bovendien als regel woonachtig zijn of bedrijf uitoefenen in het werkgebied der vereniging en veehouder zijn.

Hoe wordt men lid van een c.v.? Het **lidmaatschap moet schriftelijk worden aangevraagd bij het bestuur**. Het bestuur is de instantie, die over de toelating of weigering van leden beslist, tenzij de statuten een ander orgaan, b.v. de algemene ledenvergadering, daarvoor aanwijzen.

De beslissing wordt de aanvrager zo spoedig mogelijk en eveneens schriftelijk medegedeeld. Is hij als lid toegelaten, dan wordt hem tegelijk het nummer medegedeeld, waaronder hij in de boeken der vereniging (ledenlijst, ledenregister) is ingeschreven. Wordt het lidmaatschap hem geweigerd, dan kan hij gedurende 1 maand in beroep gaan bij de algemene vergadering, tenzij de statuten anders bepalen.

De schriftelijke lidmaatschapsaanvragen dienen als bewijs Van het lidmaatschap en moeten daarom minstens 30 jaar door het bestuur worden bewaard. Hetzelfde geldt voor de kopie van het bericht van aanneming.

De toetreding tot het lidmaatschap kan echter ook blijken uit een door het lid ondertekende, gedagtekende verklaring in het ledenregister. In dat geval behoeven de schriftelijke aanvraag en erkenning van het lidmaatschap niet bewaard te worden, doch moet alleen het le-

denregister tenminste 30 jaar worden bewaard. Het ledenregister is een speciaal boek, waarin de in- en uittreding van leden wordt aangetekend. Onder de oude wet, van 1876 was het houden van een ledenregister verplicht. Onder de nieuwe wet is dit niet meer het geval. Gewenst blijft het echter zeker.

Het is duidelijk, dat een goede ledenadministratie voor de vereniging van het grootste belang is. Met het oog op hun andere verplichtingen - we denken b.v. aan de melklevering - is het immers gewenst, dat de c.v. te allen tijde weet, wie lid zijn of wanneer en op welke wijze een lidmaatschap werd beëindigd. Het bestuur is trouwens wettelijk verplicht, nauwkeurig van de toe- en uittreding van leden aantekening te houden op een ledenlijst, waarvan een afschrift bij het handelsregister geregeld dient te worden bijgehouden en gecontroleerd.

Rechten, aan het lidmaatschap verbonden zijn: stem- en kiesrecht en recht om gekozen te worden, recht tot het bezoeken van de algemene vergadering en het recht zich aldaar te doen vertegenwoordigen.

Verplichting der leden zijn: de aansprakelijkheid en het inachtneming van statuten, huishoudelijk reglement, eventuele bijzondere reglementen en bestuursvoorschriften.

Leden van een coöperatieve zuivelfabriek hebben het recht om hun melk in de fabriek te doen verwerken en de verplichting om alle melk van hun koeien aan de fabriek te leveren.

Het lidmaatschap eindigt door:

1. overlijden;
2. opzegging door het lid;
3. opzegen door het bestuur;
4. ontzetting.

[14] Omdat het lidmaatschap van een c.v. persoonlijk is, eindigt het bij **overlijden van het lid**. In de statuten van de meeste coöperatieve zuivelfabrieken komt de bepaling voor, dat de rechten en verplichtingen van het overleden lid nog wel voor enige tijd op de erfgenamen overgaan. Een dergelijke bepaling is in het belang van de erfgenamen, die het bedrijf van de overledene, waarvoor het lidmaatschap van de fabriek nogal wat betekent, ongestoord kunnen voortzetten, totdat de boedelscheiding heeft plaats gehad. De bepaling is echter evenzeer van belang voor de fabriek, omdat deze hierdoor de betrekkingen met het bedrijf van de overledene nog enige tijd kan voortzetten (men denkt b.v. aan de verplichting tot melklevering).

Het overlijden wordt in het ledenregister aangetekend, zodra dit aan het bestuur bekend wordt.

De **opzegging** van het lidmaatschap door het lid kan **alleen schriftelijk** en tegen het einde van het boekjaar plaats hebben. Bovendien moet een opzeggingstermijn van ten minste 4 weken in acht genomen worden, indien bij de statuten niet anders is bepaald. In de meeste statuten van coöperatieve zuivelfabrieken is deze termijn langer.

Indien een ledenregister aanwezig is, kan de opzegging geschieden door een door het lid ondertekende, gedagtekende verklaring in dat register. De opzeggingsformaliteiten lopen dus parallel met die voor de aanvraag van het lidmaatschap.

Het bestuur zendt zo spoedig mogelijk schriftelijk bericht van erkenning der opzegging. Indien het lid dit niet binnen 14 dagen na de opzegging ontvangt, kan hij deze op kosten der vereniging per deurwaardersexploot herhalen.

Indien een lid één of meer vereisten voor het lidmaatschap heeft verloren, doordat hij b.v. verhuist buiten het werkgebied der vereniging of doordat hij zijn bedrijf staakt is het in het algemeen ongewenst, dat hij nog langer lid der vereniging blijft. Toch eindigt zijn lidmaatschap dan niet automatisch. Het kan in dat geval alleen worden beëindigd door opzegging door het lid of door het bestuur, nadat de algemene vergadering daartoe heeft besloten. Ook het bestuur kan slechts tegen het einde van het boekjaar en met inachtneming van een termijn van minstens 4 weken opzeggen. De opzegging wordt meestal schriftelijk gedaan, bij voorkeur per aangetekende brief. Is er een ledenregister, dan wordt de opzegging daarin aangetekend.

Dikwijls bepalen de statuten, dat de opzegging door het bestuur ook kan worden gedaan op schriftelijk, met redenen omkleed verzoek van het lid, dat meent daarvoor in aanmerking te komen.

De wet noemt **2 gronden van ontzetting**:

1. het lid handelt in strijd met de statuten;
2. het lid benadeelt de vereniging opzettelijk.

[15] Daarnaast kunnen de statuten andere redenen van ontzetting noemen, b.v. handelingen in strijd met het huishoudelijk reglement of met bestuursvoorschriften, niet-nakomen van verplichtingen enz.

De ontzetting geschiedt, als de statuten niet anders bepalen, door het bestuur, eventueel met mogelijkheid van beroep op de algemene vergadering, zij kan ook bij besluit van de algemene vergadering geschieden, als de statuten dit bepalen. De ontzetting wordt het lid schriftelijk medegedeeld. Zij behoeft niet tegen het einde van het boekjaar te geschieden doch kan onmiddellijk plaats vinden. Dit is begrijpelijk, daar het voor de vereniging schadelijk zou kunnen zijn, het recalcitrante lid nog langer in de vereniging te houden. De ontzetting wordt aangetekend in het ledenregister,

Bij beëindiging van het lidmaatschap volgens 2 en 4 moet het betrokken lid meestal een boete betalen.

Een rechtspersoon kan niet zelf handelen, doch handelt door middel van haar organen. Organen der c.v. zijn volgens de wet: bestuur, commissarissen en algemene vergadering of ledenvergadering.

Het **bestuur** vertegenwoordigt de vereniging en voert als zodanig het algemeen beheer.

De **commissarissen** zijn belast met het toezicht op het bestuur.

De **algemene vergadering** is het gezaghebbend orgaan in de vereniging, waaraan de andere organen onderbeschikt zijn.

In de coöperatieve zuivelfabriek heeft men dan nog de **directeur** of **beheerder**, die onder toezicht van het bestuur belast is met het dagelijks beheer. De functionaris wordt niet in de wet genoemd.

De bevoegdheden en verplichtingen van elk dezer organen bespreken wij hieronder in het kort.

Het bestuur vertegenwoordigt de vereniging in en buiten rechte. Dit betekent, dat het binnen de grenzen der statuten voor de vereniging kan handelen en deze tegenover derden kan binden. Voor belangrijke rechtshandelingen, zoals het vervreemden van eigendommen of het aangaan van financiële verplichtingen heeft het volgens de statuten meestal de toestemming van de algemene vergadering nodig

In de statuten kan voorts worden bepaald - en dit is regel - dat een of meer bestuursleden, b.v. de secretaris of voorzitter en secretaris, in de plaats van het voltallige bestuur bevoegd zijn voor de c.v. op te treden en te tekenen.

Indien de statuten niets anders bepalen, bestaat het bestuur uit 5 personen, die gekozen worden door de leden (algemene vergadering) en Meestal uit de leden. Zij worden ook door de leden ontslagen.

De verplichtingen van het bestuur zijn volgens de wet:

- 1. Het openbaar maken van de oprichtingakte in de Ned. Staatscourant en het inschrijven van de vereniging in het handelsregister.*
- 2. Het openbaarmaking van de wijzigingsakte der statuten in de Ned. Staatscourant.*
- 3. Het bewaren van de schriftelijke lidmaatschapsaanvragen of het ledenregister gedurende 30 jaar.*
- 4. [16] Het boekhouden van de in- en uittreding van leden. Bij beëindiging van het lidmaatschap wordt de wijze van beëindiging nauwkeurig vermeld.*
- 5. Het opmaken van een ledenlijst bij de oprichting en bij het begin van elk boekjaar. Het deponeren van een afschrift hiervan bij het handelsregister en het schriftelijk opgeven van wijzigingen daarin aan het handelsregister binnen 1 maand na het einde van ieder boekjaar.*
- 6. Het bijeenroepen van een algemene vergadering op schriftelijk verzoek van ten minste 1/5 der leden, binnen 14 dagen na ontvangst van dit verzoek en tegen een datum, welke ligt binnen 4 weken na ontvangst van het verzoek.*
- 7. Het verschaffen van alle inlichtingen aan de Commissie van Toezicht indien deze bestaat.*
- 8. Het doen van rekening en verantwoording over het afgelopen boekjaar op een algemene vergadering, welke binnen 6 maanden na afloop van dat boekjaar moet worden gehouden. De goedgekeurde rekening en verantwoording moet binnen 1 maand na de goedkeuring worden neergelegd bij het handelsregister.*

9. *Aansprakelijkheid voor tekortkomingen in het beheer, tenzij het bestuurslid kan aantonen, dat de tekortkoming niet aan hem te wijten is en dat hij maatregelen heeft genomen om de gevolgen daarvan te voorkomen.*

Het spreekt van zelf dat de verplichtingen van het bestuur in de statuten nog kunnen worden uitgebreid, evenals de bevoegdheden. Behalve tot het vertegenwoordigen, van de vereniging kan het bestuur b.v. bevoegd worden verklaard tot het aanstellen en ontslaan van personeel. Op het niet nakomen van de onder 3, 4, 5 en 8 (slotzin) genoemde verplichtingen stelt de wet een geldboete.

Het College van **Commissarissen of de Commissie of Raad van Toezicht** houdt toezicht op het bestuur. De leden van deze commissie worden eveneens door de algemene vergadering benoemd. Bij de statuten kan echter worden bepaald dat ten hoogste één derde van het aantal commissarissen door één of meer personen, die niet behoeven te zijn leden der c.v., kan worden aangewezen. De Commissie (College van Commissarissen) moet men niet verwarren met de **financiële commissie** van 3 leden, die jaarlijks door de algemene vergadering wordt benoemd om de rekening en verantwoording van het bestuur over het afgelopen boekjaar na te kijken en hierover verslag te brengen aan de algemene vergadering. Het College van Commissarissen behoeft er niet te zijn. De financiële commissie uit de leden moet er volgens de wet zijn, indien de statuten het toezicht op het beheer niet regelen. De financiële commissie mag zich laten bijstaan door ten hoogste 2 deskundigen.

Met **algemene vergadering** worden twee begrippen aangegeven. Vooreerst betekent algemene vergadering het hoogst orgaan van de c.v., dus het totaal der leden van de c.v. Verder duidt men er mee aan de vergadering die door dit orgaan ten minste eenmaal per jaar wordt gehouden en wel binnen 6 maanden na het einde van het boekjaar. De vergadering wordt bijeengeroepen door het bestuur. Het bestuur is bovendien verplicht een ledenvergadering te houden, indien ten minste 1/5 der leden dit verzoekt en wel binnen een bepaalde termijn na de indiening van het verzoek. Bij overschrijding van deze termijn hebben de leden het recht, zelf de vergadering bijeen te roepen.

[17] Alle leden hebben toegang tot de vergadering, Zij hebben daarin ieder minstens een stem. De statuten kunnen het stemmenaantal ook anders regelen. De leden van een coöperatieve zuivelfabriek hebben b.v. dikwijls een stemmenaantal, berekend naar de hoeveelheid melk, die zij in het afgelopen boekjaar leverden, niet een maximum van b.v. 5 stemmen per lid. Gebruikelijk is daarbij te bepalen, dat de hoeveelheid geleverde melk volledig en uitsluitend bewezen wordt door de in de boeken van de fabriek genoteerde getallen.

In het algemeen kan de ledenvergadering binnen de grenzen, door de statuten getrokken, alle maatregelen nemen, die zij in het belang van de vereniging acht en die in de statuten niet aan een ander orgaan zijn opgedragen. Zij heeft het hoogste gezag in de vereniging: voor belangrijke beslissingen is steeds haar goedkeuring nodig, soms niet een bepaalde meerderheid van stemmen.

De algemene vergadering heeft in het bijzonder tot taak:

- 1. Het benoemen, ontslaan en schorsen van bestuursleden en leden van de Commissie van Toezicht.*
- 2. Het goedkeuren van de jaarlijkse rekening en verantwoording van het bestuur.*
- 3. Het beslissen over de opzegging van leden.*
- 4. Het vaststellen van het huishoudelijk reglement en het beslissen over wijziging van statuten en/of huishoudelijk reglement.*

Indien een c.v. 200 of meer leden heeft, kan de algemene vergadering worden vervangen door een **ledenraad** van ten minste 20 leden, mits dit in de statuten wordt toegelaten. Bij coöperatieve zuivelfabrieken komt de ledenraad slechts bij uitzondering voor.

Het bestuur van een coöperatieve zuivelfabriek wordt als regel bijgestaan door een **directeur**, die belast is met de dagelijkse leiding der werkzaamheden en in vele bevallen bevoegd is om in plaats van het bestuur voor de vereniging te tekenen. Hij wordt door de algemene vergadering of door het bestuur benoemd en ontslagen. In de statuten wordt meestal volstaan met het aangeven van enkele hoofdlijnen omtrent zijn positie. Zijn verdere rechten en verplichtingen worden dan geregeld bij afzonderlijke schriftelijke arbeidsovereenkomst of instructie.

Indien de **duur der vereniging** niet in de oprichtingsakte (statuten) wordt vermeld, wordt zij geacht voor onbepaalde tijd te zijn aangegaan. De meeste c.v.-en worden voor onbepaalde tijd aangegaan.

Uit het bovenstaande blijkt wel, hoe belangrijk de statuten voor een c.v. zijn. Zij zijn het fundament, waarop de vereniging rust; zij bevatten de voorschriften, die doel en werkwijze dier vereniging bepalen, en in het bijzonder de bepalingen, die t.a.v. derden werken. Daarom is het wijzigen van statuten aan formaliteiten (notariële akte, openbaarmaking) gebonden, die maken, dat men niet nodeloos hiertoe overgaat en dat, als men er toe overgaat, iedere belanghebbende met de wijziging bekend kan zijn.

Er moeten echter ook voorschriften zijn, die uitsluitend op de gang van zaken in de vereniging betrekking hebben en niet **[18]** t.a.v. derden werken. Als voorbeeld noemen wij reglementen van orde voor vergaderingen of in het bijzonder bij coöperatieve zuivelfabrieken regels betreffende de uitbetaling van het melkgeld de beoordeling van de kwaliteit der geleverde melk, de controle op de melkwinning. e.d. Opname van deze interne voorschriften zou de statuten veel te uitvoeg, maken en bovendien bezwaarlijk zijn in verband niet de wijzigingsformaliteiten. Daarom worden dergelijke bepalingen opgenomen ofwel in het huishoudelijk reglement, dat door de algemene vergadering wordt vastgesteld, ofwel in afzonderlijke reglementen, vast te stellen door het bestuur.

Het **huishoudelijk reglement** behoeft noch notariële verleden, noch in de Staatscourant gepubliceerd te worden, omdat het geen bepalingen bevat, die tegenover derden werken. Het kan daarom gemakkelijk in een algemene vergadering worden vastgesteld en in een volgende algemene vergadering gewijzigd worden. In de statuten moet echter wel een artikel

voorkomen, dat de algemene vergadering de bevoegdheid geeft tot het vaststellen van een huishoudelijk reglement en dat de rechtskracht van dit huishoudelijk reglement tegenover de leden bepaalt. Het huishoudelijk reglement mag niet in strijd zijn met de statuten.

Wanneer we het bovenstaande nog eens nagaan, komen we tot de conclusie, dat de c.v. zeer vrij is in het vaststellen van haar statuten. Er zijn slechts enkele wetsvoorschriften, waarvan de statuten niet mogen afwijken, zoals b.v. de formaliteiten, die aan een statutenwijziging moeten voorafgaan. Verder zijn er wetsartikelen, die golden “tenzij de statuten anders bepalen”, hetgeen dus wil zeggen, dat indien de statuten een bepaald punt niet regelen, de regeling geldt, die de wet daaromtrent geeft, bijvoorbeeld: de duur van het boekjaar, het aantal bestuursleden, het persoonlijke lidmaatschap.

De c.v. eindigt door:

1. het verstrijken van de tijd, waarvoor zij is aangegaan. De meeste c.v.-en worden echter voor onbepaalde tijd aangegaan.
2. een daartoe strekkend besluit van de algemene vergadering;
3. insolventie na faillissement.

De c.v. eindigt niet onmiddellijk nadat een der 3 bovengenoemde feiten zich heeft voorgedaan. Zij blijft nog bestaan, zolang als dit voor de afwikkeling van haar zaken (vereffening) nodig is. Het bestuur is met de vereffening belast, tenzij de statuten anders bepalen (de statuten kunnen b.v. het benoemen van een liquidatiecommissie voorschrijven). Ook geschiedt de vereffening niet door het bestuur, wanneer de c.v. in staat van faillissement verkeert. In dat geval wordt de vereffening volgens de **Faillissementswet** aan een curator (een hij het vonnis van faillietverklaring benoemde beheerder en vereffenaar) opgedragen.